

Innst. 173 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:161 S (2009–2010)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å innføre en gaveforsterkningsordning for norske museer

Til Stortinget

Sammendrag

Museene er bærere av viktige deler av vår felles hukommelse, og må etter forslagsstillernes mening få styrket mulighetene til å utøve alle sine funksjoner, både overfor et bredt publikum og med hensyn til sine fagoppgaver. Dette fordrer at både bygninger, samlinger og magasiner – museenes infrastruktur – er av tilfredsstillende standard, noe som ifølge forslagsstillerne ikke er tilfellet pr. i dag. Primært mener forslagsstillerne at dette er et offentlig ansvar, men forslagsstillerne ønsker også en større grad av privat finansiering inn i kultursektoren. Forslagsstillerne mener en statlig gaveforsterkningsordning knyttet til private donasjoner vil være et viktig bidrag for å kunne styrke museenes infrastruktur. Samtidig vil en slik ordning kunne bidra til det forslagsstillerne mener er et steg i riktig retning når det gjelder nødvendig maktspredning i norsk kulturliv.

Forslagsstillerne viser til at mange norske museer har et omfattende vedlikeholdsbehov. Forslagsstillerne mener det er svært betenkelig at nasjonale nøkkelinstitusjoner – som museene og deres samlinger faktisk utgjør – ikke blir tilfredsstillende fulgt opp.

I tillegg til en offentlig innsats for å styrke infrastruktur, samlingsforvaltning og faglig oppfølging av reformarbeidet ved museene ønsker forslagsstillerne å øke den private medfinansieringen til museene.

Generelt mener forslagsstillerne at det er behov for gunstige skatteordninger for å stimulere til økt giverglede blant privatpersoner og næringsliv som ønsker å bidra til positiv utvikling innen kultursektoren. Forslagsstillerne tenker seg også ordninger som utløser statlig medfinansiering i forbindelse med private donasjoner. Dette er bakgrunnen for at forslagsstillerne ønsker å innføre en gaveforsterkningsordning på museumsfeltet.

Forslagsstillerne mener at museumssektoren er særlig egnet til å prøve ut en slik ordning, i og med at givergleden knyttet til museene synes større enn i andre deler av kulturlivet.

Forslagsstillerne ser for seg en gaveforsterkningsordning knyttet til private donasjoner til norske museer basert på ordningen man har for forskningsfeltet. Gaveforsterkningsordningen for forskningsfeltet går i korthet ut på at staten gir et tilskudd på 25 pst. av privat gave – begrenset av en øvre og en nedre grense – gitt til et langsiktig forskningsformål.

Forslagsstillerne mener at økt privat medfinansiering av kulturlivet vil kunne være en fordel med tanke på det forslagsstillerne ser som en økende tendens til uheldig maktkonsentrasjon i sektoren.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge sak om å innføre en statlig gaveforsterkningsordning knyttet til private donasjoner til norske museer.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib

Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til den debatten som lenge har vært når det gjelder privat finansiering innenfor kulturlivet, i denne saken relatert til museene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er skeptisk til en ordning som innebærer at en tildeling av statlige midler blir styrt av private givere. Hvis en gaveforsterkningsavtaleordning innføres, vil det etter flertallets syn føre til at de museer som har inngått gaveforsterkningsavtaler med private, sikres ekstra offentlige tilskudd samt at disse prioriteres foran museer som ikke har slike avtaler.

Flertallet støtter ikke forslaget.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er viktig å få belyst flere alternative måter museene kan styrke sitt finansieringsgrunnlag på. Gaveforsterkning er i denne sammenheng et meget relevant forslag. Gaveforsterkning er et godt insitament for å styrke private bidrag til museene. I sin karakter er gaveforsterkning et godt bilde på at ansvar for vår kulturarv ikke alene kan være et statlig ansvar, men at vi alle må føle et felles ansvar for å ta vare på kulturarven gjennom et «spleiselag». Gaveforsterkning vil styrke museenes utgangspunkt for å finne private bidragsytere og styrke engasjementet blant bidragsyterne. Gaveforsterkning er også et grep som bidrar til maktspredning og mangfold innenfor museumssektoren.

Disse medlemmer vil likevel understreke at gaveforsterkning ikke vil kunne erstatte de offentlige tilskudd som i dag er museenes hovedinntekt. Ordningen med gaveforsterkning vil her først og fremst være et supplement med tanke på å styrke museenes økonomi og samarbeidsrelasjoner til næringslivet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge sak om å innføre en statlig gaveforsterkningsordning knyttet til private donasjoner til norske museer.»

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil også peke på at det er positivt at mange velger å benytte deler av sin fritid på kultur og

idrett, det være seg som besøkende, som tilskuere eller som aktive utøvere av en idrett eller en hobby. Disse medlemmer mener at et kulturliv som skal favne bredest mulig, også forutsetter et bredt kulturbegrep, slik at folk flest i størst mulig grad får anledning til deltakelse på sine egne premisser, og et mål for kulturpolitikken må være å la flest mulig få ta del i det kulturelle mangfoldet Norge kan tilby. Disse medlemmer stiller seg positive til intensjonene i forslaget, men mener samtidig at et viktig bidrag til kulturen vil være å innta en mindre snever innfallsvinkel til problemstillingen. Disse medlemmer deler i så måte forslagsstillernes ønske om at også øvrige deler av kulturfeltet bør inkluderes på sikt, og ønsker allerede nå å be regjeringen fremme sak om dette.

Disse medlemmer mener en forutsetning for skapende frihet er fravær av tvang, pålegg, press eller henstillinger, og all kultur må derfor få være mest mulig uavhengig av de offentlige myndigheter. Disse medlemmer advarer om at kultur som er ensidig basert på offentlig finansiering har flere uheldige sider, da omfattende offentlig finansiering bl.a. kan føre til at det stilles spørsmål ved om de kulturelle uttrykk er et resultat av fri utøvelse. Det vil foreligge tvil om bidragene utelukkende er slik de er som en følge av at de representerer hva den til enhver tid rådende kulturelle/politiske elite anser som gode kulturelle uttrykk, noe som etter disse medlemmers syn vil være svært uheldig. For at så mange som mulig skal ha anledning til å nyte alle de uttrykksformene som oppstår i et mangfoldig kulturtilbud, er det altså etter disse medlemmers syn viktig med en bred definisjon av kulturbegrepet for å unngå diskriminering eller stigmatisering av uttrykksformer.

Disse medlemmer er kjent med at det i dag eksisterer flere ordninger som stimulerer til en viss frivillig støtte, og dette er helt klart positivt for norsk kultur. Disse medlemmer viser til en utredning for Frivillighet Norge, og påpeker at det er lagt til rette for direkte og indirekte kulturstøtte gjennom generelt skattefritak for frivillige, ideelle institusjoner (inntil kr 140 000 og inntil kr 70 000 for ulike typer organisasjoner), skattefradrag for gaver (for gaver som i sum utgjør mellom kr 500 og kr 12 000) og fritak for arveavgift og redusert/fraværende merverdiavgift (avhengig av aktivitet). Disse medlemmer anser dette som positive bidrag for å sikre finansiering av kulturutøvelsen i Norge, og mener hele denne ordningen bør styrkes ytterligere for å imøtekomme kulturens egne behov.

Disse medlemmer registrerer videre at det i en del andre land allerede finnes utvidede og forbedrede ordninger, i forhold til det systemet vi har i Norge. Disse kan, etter disse medlemmers

kjennskap, variere fra utvidet fritak for inntektsbeskatning eller skattefradrag for den antatte verdien av tjenester utført for organisasjoner, til direkte fradrag helt opp til 50 pst. av bruttoinntekt i skattegrunnlaget for gaver som er gitt. Slike ordninger harmonerer godt med behovet som er ute på en del kulturrenheter, og disse medlemmer mener det vil være klokt å se til andre land som ligger lenger fremme enn Norge på dette punktet, for å lære mer om de mulighetene vi har. Disse medlemmer påpeker at det i dag ikke er interessant for private – verken enkeltpersoner eller bedrifter – å finansiere kulturen med midler. For alt fra enkeltstående kunstnere og frivillige organisasjoner, og opp til nasjonale institusjoner som Nationalteateret og Nasjonalgalleriet, er disse medlemmer kjent med at det finnes en vilje blant private til å styrke kulturen økonomisk.

Disse medlemmer mener fradragstaket på kr 12 000 i enkelte tilfeller kan være tilstrekkelig, men at det totalt sett representerer et hinder for privat kulturstøtte og er til forsvinnende liten nytte for store aktører, og at det er et uforløst potensial til privat medfinansiering innen kulturen og frivilligheten i Norge. Nasjonal, profesjonell kultur er tungt offentlig finansiert, men disse medlemmer vil poengtere at det både her og innen de frivillige organisasjonene er midler å hente dersom systemet legger til rette for incitament. Dette vil i så fall innebære et enormt løft for kultur og frivillighet, og disse medlemmer finner det entydig positivt at det med en slik ordning også i enda større grad blir opp til folk selv å definere de kulturelle uttrykk som man ønsker å støtte.

Disse medlemmer vil også bemerke at en løsning med utvidet adgang til å trekke fra gaver til kultur og frivillighet på skatten på sikt kan innebære reduserte utgifter for staten, i forhold til hva en ren offentlig finansiering ville ha medført. I den anledning viser disse medlemmer til at en redusert skatteinntekt basert på en bidragssum er et lavere beløp enn selve den totale bidragssummen, og forslaget har derfor flere positive sider. For det første bidrar økte skattemessige incitament til å gi en omfordelende effekt av midlene innen sektoren ved at flere bidrar der de selv ønsker, hvilket disse medlemmer anser som bedre enn at pengene simpelthen tas fra én enhet og gis til en annen. For det andre mener disse medlemmer forslaget ivaretar prinsippet om kulturell frihet, all den tid en større andel privat medfinansiering vil oppnås. For det tredje er det en høyst lønnsom måte for staten å sikre økte midler til kulturen for fremtiden på, og disse medlemmer gjentar at dette kommer av at noe av økningen i kul-

turmidler i større grad kan skje gjennom en skattefordel på bidragssummene, fremfor at det offentlige går inn med 100 pst. av bidragssummen selv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om heving av grensene for fritak for inntektsskatt for økonomisk virksomhet i frivillige, ideelle institusjoner og organisasjoner.»

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om en heving av skattefradraget for gaver gitt til kulturutøvere og -institusjoner, idrettslag og frivillige, ideelle organisasjoner.»

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om å utvide rammene for hvilke aktører som kan omfattes av fradragsordningen for gaver gitt til kulturutøvere og -institusjoner, idrettslag og frivillige, ideelle organisasjoner.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremlegge sak om å innføre en statlig gaveforsterkningsordning knyttet til private donasjoner til norske museer.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme sak om heving av grensene for fritak for inntektsskatt for økonomisk virksomhet i frivillige, ideelle institusjoner og organisasjoner.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme sak om en heving av skattefradraget for gaver gitt til kulturutøvere og -institusjoner, idrettslag og frivillige, ideelle organisasjoner.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme sak om å utvide rammene for hvilke aktører som kan omfattes av fradragsordningen for gaver gitt til kulturutøvere og -institusjoner, idrettslag og frivillige, ideelle organisasjoner.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:161 S (2009–2010) – representantforslaget fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å innføre en gaveforsterkningsordning for norske museer – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 16. desember 2010

Gunn Karin Gjøl

leder

Olemic Thommessen

ordfører